

ШЫН

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиясынын
Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттеринин,
ажылчы чоннар депутаттарынын область Советинин органы

1953
м а р т
4
СРЕДА
№ 43 (2728)
ӨРТӨЗ 20 КОП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Советинге 1953 чылдың февраль 22-де болган сонгулдаларын түннелдериниң дугайында (1 арын).

Областың колхозчу малчыннарынның чедишкениери (1 арын).

ПАРТИЯҢИ АМЫДЫРАЛ: Т. Бегзи.— Чаа-Хөл районуа пропагандистер-биле ажы (2 арын).

О. Очур-оол.— Бөдө ажил-агый артелиндиң Уставин саттыр (2 арын).

П. Ушаков.— Барын-Хемчик районуа мал кыштагаларының чедишкени чок чоруп турар (2 арын).

ОЧЕГК. А. НУГУУРАК.—Колхозчу ачтылар (3 арын).

ФЕЛЬЕТОН. С. Алешкин.—Саазын-биле чымытпас (3 арын).

Моол Арат Республикада (3 арын).

П. Черкашин.—Ажылчы чонга медициналык мергежилик дуулаамчызын күштедирер (4 арын).

Улус демократиясының чурттарында (4 арын).

Кореяда болушкуннар (4 арын).

Пропагандист кадрлар-биле доктаамал ажылдаар

Эш Сталинның «СССР-де социализмниң экономиктуг проблемалары» деп гениалдык чогаалын, партияның XIX съездининиң түннел хуралына баштычынның чугаазын, съездиниң шийтирлерин ханы өөрени, марксисч-ленинчи артемин дөң чыдамы болуу ол чаа сталинчы шыгараңгай чогаалдык идеяны байлаан шийгөөдүп азыр талазы-биле бистин кадрларывыса дуулаары ам бо үеде партияның пропагандалың эң чугула сорулгазы болур. Ол ажылдык кайгамчыктык чаагай идеяларын шийгөөдүп азыр бола, коммунизм тургузуушкунуң дугайында сталинчы артемин, марксисч-ленинчи теорияны улам хандыр билип азыр артын бистин кадрларывыса берип, коммунизм дөң демисеге совет кижилерин идея талазы-биле чөгөтсеген турар.

Марксизм-ленинниң пропаганданы улам күштедирери, чаа сталинчы ажылдык идеяны байлаан шийгөөдүп партия организациаларының бүгү ажылында, азыраңгы ажылчы чоннарын калбаа масаларының ортузунга полит-массалык ажылды калбаргызына эң улуг салдары.

Партия чырымышкынының систематын марксисч-ленинчи теорияны чедишкениң шийгөөдүп азыр коммунистерниң болган партия кижигүвү эвес активчилерин, хамыктың мурунда пропагандалың теориянык белектерин, теориянык айттырлары ош шын тайыбырлап билеринден, кичээлдерин метод талазы-биле кайы хире шын чорудуп шийгөөдүп хамараар.

Пропагандист болуу харысаалгаң болган хүндүлүг хуулаа. Пропагандист бола, марксизм-ленинниң классиктериниң чогаалдарын, партияның болган чактын чугула-чугула шийтирлерин, Совет күрүениң иштин болган даңгык политиканың айттырлары, ажыл-агыйның, политиканың өзөгчелерин сорулгазын эки билер болган култууруг, белек мердедип киж болуу ужураат.

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиясының XIX съездининиң төгүлдү шийтирлерин күүсетпешпаа, бистин областтың партия организациалары партияны пропагандалың ажылдарын уланган элөөн хемчеглерин чорутува.

Политшколаларда, партия төгүлдү өөренир бөлүмдерде, партиянык кезеки школарында «СССР-де социализмниң экономиктуг проблемалары» деп эш Сталинның гениалдык ажылын, партияның XIX съездининиң материалдарын болган съездининиң түннел хуралына баштычынның чугаазын өөрени турарларга башкылар пропагандалың семинарларын областтың бүгү районнарына болган Кызыл хоорайга эртириве. Эш Сталинның бо гениалдык ажылы болган партияның XIX съездининиң материалдарын бистин областа коммунистер болган партия кижигүвү эвес активчилер ам үеде ханымы-биле өөренип турарлар.

Бистин областа пропагандист кадрларын саны чыл-чыда өзүп, оларның теориянык болган методтуг мергежили улам бедир турар. Ам областтың партия чырымышкынының систематын 550 ажыл пропагандистер ажылдап турар. Оларның хей нуруузу марксисч-ленинчи теория талазы-биле белектерди болган пропагандалың ажылдык дуржулгалык кижилер болуп турар.

Партия чырымышкынының систематын дика хей пропагандистер боттарының идея-теориянык денелери мога-чылга чокка бедир, марксизм-ленинниң классиктериниң чогаалдарын үргүтү өөренип турарлар.

ниң, Ленин—Сталинның улуг идеяларын массага аштередиң, теорияны практика-биле холбаштырып турарлар. Пропагандистерниң иштинден Чөөн-Хемчик районуна эштер Биче-оол, Балдаң, Төгүс; Биң-Хемде Сычүеа, Селина; Кызыл хоорайда Мокшин, Кузнецова болган өскелер-даа эки ажылдап турарлар.

Ындыг болза-даа, пропагандистерге улуртулга, оларның ажылына контроль болган дуулаамчы партиянык салып турар негелелерин ыракта харылап шийдериң турар. Ылангыя Барын-Хемчик, Бай-Тайга, Мөңгүн-Тайга, Тере-Хөл, Кызыл райкомнары пропагандистер-биле семинарларын, дуржулга солчурувун чөгүдөл хуралдарын өөредилге чылы өгөлден бээр чүгө 1—2 катан чорутуулаан. Партиянык Тес-Хем, Эриин, Биң-Хем, Уугу-Хем райкомнары пропагандистерниң семинарларын, чөгүдөл хуралдарын өй-өйдө чорудуп турар болза-даа, идея-теориянык болган методтуг денелерин куу шыгарга эртирин турар.

Партия чырымышкынының систематында кичээлдериниң идея-теориянык шырамында бар болуп турар улуг четистерниң кол чылдагазы болза, пропагандист кадрлар-биле ажыл көшкөз тургузунганмын-биле, пропагандистерниң доктаамал ажылдар семинарларын ховар чорудуп, семинарларын идея-теория талазы-биле куу денелерге эртирин, пропагандист кадрларын шийгөөдүп алганмын хынавайып турары-биле, эң дөңө пропагандистерниң үгелерин дуржулгалык калбаргызын негелетпейн турары-биле тайылбырлатынар.

Пропагандистерниң ажылына партия райкомнарынның библиотекалары пропагандистерге теориянык болган методтуг дуузын көргүзөриниң төвү болуп ужураат. Ындыг турбузе ол сорулгазы КПСС-тин Сүт-Хөл, Кызыл, Току, Бай-Тайга райкомнарынның библиотекалары күүсетпейн турарлар.

КПСС Кызыл хоорай комитеди, Тес-Хем, Эриин, Бай-Тайга райкомнары партия чырымышкынының систематында өөредилге талазы-биле пропагандистерниң илеткелдерин бөрү хуралдарына тургузуп чугаалашпайн турар. Пропагандистерниң ажылы болган улуртуг, контроллар, оларның ажылына дуулаамчы хемчеглериниң ол районнарда четпес боттарың турары оон-биле тайылбырлатынар.

Ам сорулга болза, КПСС райкомнары, ховормоу пропагандистер-биле ажылда четистерни дүргөн узуткаш, партиянык XIX съездининиң шийтирлеринде айткан хемчеглерин ажыл-херек кырынга чедишкениң боттандырар төзөдө, пропагандистерниң ажылына улуртуулаан, контролду күштедирип чорудар болган оларның политикти билини, методтуг мергежилин бедиринге хамараышкан хемчеглерин аш чорудары чугула.

Ол сорулгазы боттандырар, пропагандистерниң доктаамал ажылдар семинарларын эки белектер-биле бедир идея-теориянык денелерге өй-өйдө эртирер, дуржулга солчурувун чөгүдөл хуралдарын чорудар болган КПСС райкомнарынның, ховормоу чөвү хуралдарына пропагандистерниң өбүдү диниң, четистерин өдери, практиктик дуузын көргүзери чугула.

Пропагандист кадрлар-биле ажылдык иштин организациалар, оларга үгү тазы-биле боттуг дуузын көргүзүп турган, 1952 — 1953 өөредилге чымында партия чырымышкынының систематына өөредилге программаны чедишкениң доулаамчылар!

Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Советинге 1953 чылдың февраль 22-де болган сонгулдаларын түннелдериниң дугайында

Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Советинге сонгулдалар талазы-биле хоорайның сонгулда комиссиязының дыңнады

Тыва автономиялык областың ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Советинге сонгулдаларын түннелдериниң дугайында 15 сонгулда участоктарының комиссияларының мергелеринге үндөлдөп тургустунган долу мергелерни оруктуң сонгулда комиссияларында Кызыл хоорай сонгулда комиссиязы алган.

Бүгү участоктарын сонгулда комиссияларында алдынган мергелерне өзүгаар алдыр Тыва автономиялык областың ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Советиниң депутаттарының сонгулдаларына даңгыга кирген бүгү сонгулчуларның 99,92 хуузу кирешкен.

Бүгү 69 сонгулда оруктарында бадылашкына киришкен бүгү сонгулчуларның 99,51 хуузу коммунистерниң болган партия кижигүвү эвестериниң бөлүгүнү кандидаттары дөң бадылаан.

Сонгулда оруктарының шийтүүсүнү материалдары-биле таныкып көргөш, «РСФСР-ниң ажылчы чоннар депутаттарының край, область, округ, район, хоорай, көдө болган суур Советтеринге сонгулдалар дугайында Дүрүмүн» 28 чүгүдүгө үндөлдөп, Кызыл хоорай сонгулда комиссиязы Кызыл хоорайның бүгү 69 сонгулда оруктарында Кызыл хоорай Советинге сонгултурган депутаттарын регистрестраан.

Сонгултурган бүгү депутаттар коммунистерниң болган партия кижигүвү эвестериниң бөлүгүнү кандидаттары болуп турар. Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Советинге сонгулдалар талазы-биле Кызыл хоорай сонгулда комиссиязы.

Ажылчы чоннар депутаттарының Кызыл хоорай Советиниң депутаттарының даңгызы

- Маленко Георгий Максимович—Транспорттук округу.
- Сат Хөлүкпен Огенович—Алгы заводтук округу.
- Бочкова Евдокия Дмитриевна—Транспорттук барымы таламы округу.
- Зырянова Галина Павловна—Сентелге заводтук округу.
- Лихачева Александра Ильинична—Оң таламы эриктук округу.
- Колодей Яков Иванович—Оруктук округу.
- Бады Ширап Базанович—Топограф округу.
- Новиков Сергей Васильевич—Чеховский мурнуу таламы округу.
- Плещина Надежда Степановна—Чеховский ортаклы округу.
- Скорородов Федор Максимович—Чеховский сонгу таламы округу.
- Новикова Валентина Георгиевна—Эрик кырынын округу.
- Волченко Олимпий Иванович—Эрик кырынын сонгу таламы округу.
- Сиряльщикова Полина Петровна—Ажылчын ортаклы округу.
- Хомайко Иван Илларионович—Бодотный мурнуу округу.
- Роганов Федор Семенович—Песочный мурнуу таламы округу.
- Ишунин Николай Федорович—Песочный ортаклы округу.
- Зеленевский Константин Александрович—Песочный барын таламы округу.
- Парфенчик Юлиан Семенович—Песочный сонгу таламы округу.
- Долгих Петр Алексеевич—Енисейский округу.
- Тока Салчак Калбакхороевич—Ленинский округу.
- Кочетов Сергей Кузьмич—Кочетовский төп округу.
- Киселев Петр Тимофеевич—Красноармейский округу.
- Кюнегеш Юрий Шойдакович—Красноармейский мурнуу таламы округу.
- Болонина Ида Сергеевна—Озерный округу.
- Чимба Александр Мангеевич—Октябрьский төп округу.
- Губанова Юлия Павловна—Красноармейский барын округу.
- Дулуш Шугжа Сесирга—Рабочий мурнуу округу.
- Степанов Геннадий Николаевич—Октябрьский сонгу округу.
- Середин Александр Александрович—Октябрьский округу.
- Быкова Пелагея Борисовна—Комсомольский сонгу округу.
- Житов Петр Дмитриевич—Красноармейский төп округу.
- Романов Николай Леонтьевич—Көдө округу.
- Панькова Татьяна Кононовна—Комсомольский мурнуу округу.
- Зюнов Александр Алексеевич—Тудугтук округу.
- Березникова Зинаида Сергеевна—Комсомольский округу.

Мурнуу чүкте хову ажылдары

Азербайджанның дика хей районнарының колхозтарында болган совхозтарында хей чылда үер болган чыгыс чылда үер сипеннериң тарылгазы өгөлөө. Люцерна, акпарцет, суданын сипенин тарымыр шөл барык-ла 100 муң гектар калбарган.

Таджикстаның шынаалык болган даглар эдектеринде районнарынның колхозтары чазын чазар культураларының массалык тарылгазы чедишкениниң-биле чорудуп турар. Дика хей көдө ажыл-агый артептери планныг оонаадамын күүсетпешпаа, пландан ажыр тарылганы чорудуп турар. Республиканың мурунакы районнары Куйбышевский, Сталинобадский болган Даггарский районнарынның колхозчулары пландан ажыр муң хире гектар чазын чазар культураларын тараан.

Арменияда иштиниң чаксы олурутпаа өгөлөө. Бо чылын бүгү иш олурутпаа 4500 гектар шөгө чорудар.

Тахиа-Тахта

ТАХИА-ТАШ. Кол Турмен каналдык тудугулары Совет Эвилелиниң Коммунистг партиясының XIX съездиниң материалдарын өөренип турар. Чурута: пропагандист В. Захарьявның (солгай талында) тудугуларының бөлүгүнүде кичээл эртириниң олулары. Чуруу О. Нузыминини.

Экскаваторчуларның стахановчу күш-ажылы

ТАХИА-ТАШ. Тахиа-Таштың суг бедириниң тудуг шөгүдө Аму-Дарыяның суун килер сугтарыга каналының туду дүргөн төмк-биле күштепип турар. Сиреперлерин болган бульдозерлериниң калоналары каналдык урунда черини кырында кадыкы шагды-ла касынаар. Ам күчүдүг электери экскаваторлар земснарядтарын оруун аштап-арыгавышпаа, ханы траншеини салып турарлар.

Экскаваторчулар машиналарының бүдүрүчүлүгүн үгү чок бедирин турар. Уш күбометр ишкер хамыктың экскаваторун машиначы Василий Великий улуг чедишкенини чедип алган. Ол даштык черге ашылдып турган, 740 күбометр доураакы бир өлөгөдө казып чүдүрер нормалык турган, 1782 күбометр доураакы казып чүдүргөн.

Пландан ажыр хөмүр даш

БАРАГАНДА. Бараганданың даңжылары күш-ажылчы чаа чедишкенини чедип алган. Дика хей шахталар марттың оонаадамының үлүүн февраль айда-ла берип өгөлөөнөр.

Чыл программаның чедишкенини күүсөлдөп дөң чарыштың өгөлөкчилери № 31 шахтаның коллектив иш айларын планын күүсөткөн. Бүдүрүчелериниң рационализаторчулары инженер Рахимбаевтун удуртуулары-биле «Доброс» деп комбайнны болбазарып кылган. Ол чорук хөмүр даш казырып чүдүрүп-биле мекендештеринге арты берген.

ВЛАДИВОСТОК. Февраль 26-да Липовский шахта өргөлелиниң коллектив отуулар чүгү тынжымын талазы-биле иш айларын планын хууса бетинде күүсеткен. Шахта өргөлелиниң талазы-биле дүң-хүнүн оонаадамы өргөн чылдың денелер-биле барык-ла 18 хуу улгата-ла, даңжылар пландан ажыр хей хөмүр даштын хүн-бүрү берип турарлар.

Тавричакский болган Ворошиловский шахта өргөлелериниң даңжылары ош ишкени иш айларын планын күүсеткениниң дугайын рапорттааннар.

Областың колхозчу малчыннарынның чедишкениери

Өвүр районуң Сагды сумузунда «Кызыл тул» колхозтук хой малы массалыктык белек өгөлөөн.

Хойжулар эштер Дамдын, Ламажык, Найдың олар боттарында хамараышпаа иштинин хой, өшкүзүп чыгарып-даа баш хоратпай менди чыл ажырып азыр сорулга-биле хойнуң олар бедириниң эки организациалар турарлар.

Малдың иштин туруш байдалын доктаамал жайгарап, малдың чаш төлүн камгалап азырмыче улуг кичээлгеини салышпаа, баштайгы олдаан 100 хойдан алган хураганнарын бүрүн камгалап алган болган доруктурун турарлар.

Улуг-Хем районуң Эйли-Хемде Сталин аттыг колхоз иштини малын 15 кезек черде кыштагалдып турар. Ол малдың агы туруш байдалы эки болуп турар.

Одари төнүп турар кыштагаларын өйшөндө солуп, күзүн-не белектеринген чар одарыкы Сендакыда 301 баш хойну, Онда 300 хойну, Шөгүдүбайда 408 өшкүзүп организациалык-биле калдырған.

Оон-биле кады кадарчыларын кодаан хойлары олдап өгөлөө. Баштайгы төртүңгөн 30 хураганын, 24 аякын хойжулар Сандан, Шагдыр олар бүрүн камгалап алган.

Иштининиң малын кыштан чыгыс-даа баш хоратпай менди чыл ажырып азыр деп хүдээгелерин малчылар күүсөдүп, колхозчуларын иделелни боттандырар дөң эрестиг ашылдып турарлар.

Кызыл районда «Совет Тыва» колхозтук анык инектер кадарчы 66 хардыг Сымчаан атак бодунуң намызла кыраанынга-даа торулбай, колхозчу анык инек малын 3 чыл чедир үргүлчү кадарып келген.

Ам, Сымчаан ирениң кадамында 140 анык инектер бар. Малының кышкы туруш байдалы эки болган оларның олар бедириниң план өзүгаар ашылдып турар.

Бодунуң кышмаккай күш-ажылы-биле колхозчу Сымчаан өртөл чымын бодунга хамараышпаа инек малын эки чылга-лактап, 900 ажы күш-хүнүвүн ашылдып, колхозчуң шалымчызы болуп турар.

Улуг-Хем районда «УТКА 25 чыл өм» колхозтук Борбак-Арыга бир чөдү инек малынын эш М. Кунгага улуртуган кадарчылары кышмаккай ашылдып турарлар.

Зюнин Юрий Николаевич—Каменский мурнуу таламы округу.

Хаван ажаакчызының академияга илеткели

РВГА. Песочный районуң «Сарканайск» колхозуң хаван ажаакчызы Милда Фридрихсон бодунуң ажыл дуржулгалык дугайында Латвиянык көдө ажыл-агый академиясына илеткел кылган.

Хаван ажаакчызының үш чыл дургузунда өстүргөн хаваннарынның саны 600 чедип турар. Фридрихсонда быгылаан төрүү хаваннар бүртүзү чүгө өрткөн чылын ортумаа-биле 25—25 хаван оолдарын берген. Оларын шийтүүн камгалап алган.

Милда Фридрихсон—колхозтарын үш чыл хуусаалык өөтөхниктиг курастарының дынакчызы. Өөредилгеге чедип алган

Область Советиниң депутаттарының дыңнады

Ажылчы чоннар депутаттарының Тыва область Советиниң бирги сессиязының (үшкү чылдырларын) 1953 чылдың март 5-те хүндүксүнү 12 шахта Сталин аттыг культура Бажыныга (Шеткинниң кулчукузу № 62 бажы) ажытынын область Советиниң депутаттарына Тыва автономиялык областың ажылчы чоннар депутаттарының область Советиниң күтүөгүни көжөткөлдү дөңдөдүп тур.

ПАРТИЙ ЖИ АМЫДЫРАЛ

Чаа-Хөл районда пропагандистер-биле ажыл

КПСС Чаа-Хөл райкомун 1952—1953 өрөөндөгү чынында пропаганда кызматкерлерине аяк чыгарып бергенде...

Пропагандистер-биле ажылды хун-бүгүдө ууртуп баштап турар КПСС райкомунун секретары ш Ондар-оол база пропаганда болган агитация кызматкерлерине...

Пропагандистер-биле ажылды хун-бүгүдө ууртуп баштап турар КПСС райкомунун секретары ш Ондар-оол база пропаганда болган агитация кызматкерлерине...

Пропагандистин ажылынын эки түңнели

Чаа-Хемчик районун Хөндөргөй суму-нда «Былды тараачын» колхозта партия төгүзүндө доңчу курауун өөренип ийги чыгды...

Пропагандист эки Биче-оол кичээлин баштайт шагын эрткен кичээлге өөренип артык теманы дыйнакчыларын шигээ-рин алган хынал бөөр бөсөдөлөмө-кыч-биле эрттирип, дыйнакчыларын чедир билбей барган айтырларынга доңчу немедө тайыларын берип турар...

Пропагандист эки Биче-оол кичээлин баштайт шагын эрткен кичээлге өөренип артык теманы дыйнакчыларын шигээ-рин алган хынал бөөр бөсөдөлөмө-кыч-биле эрттирип, дыйнакчыларын чедир билбей барган айтырларынга доңчу немедө тайыларын берип турар...

Пропагандистернин семинарлары

КПСС Танды райкомун районун партия чырымдыкчыларын системасында баш-кылап турар пропагандистерин бир хонук хуусаалы семинарын эрттирген.

КПСС райкомунун тазаланган четпес ажилал турарын шүгүмчүлөп.

Чоокта чаа КПСС Кызыл райкомун районун партия чырымдыкчыларын системасында башкылап турар пропагандистерин бир хонук хуусаалы семинарын эрттирген.

НӨДЭЭ АЖЫЛ-АГЫЙ АРТЕЛИНИН УСТАВЫН САГЫЫР

Чаа-Хемчик районун Ийме сумуунда Ленин аттыг колхоз эрткен ажил-агый чыгында өвөөш өвөс чедирчилеринг ботганым колхозтун өтөйт-соңгуудалыг хуралыга колхоз даргазы ш Доктугу бодунун илетелинге чугаалаан.

Колхоз ошакшып турар. Өтөйт-соңгуудалыг хуралга колхозчулардан баштап чедир ажилында четпес-теринг болгон көдө ажил-агый артелинин Уставын үрөп турар чоруктар дугайында шөлөөлөг шүгүмчүлөп калбартаан.

Колхоз баштаар чери, оң даргазы ш Доктугу көдө ажил-агый артелинин Уставына таарымша мндыг чоруктарын бодурин турда, колхозта партия аге организационный секретары ш Сотна партияныг контролон чогур негеделинге чедир чорутууан.

Улегерлиг чолаачы

Областың хереглекчилер ниятизелинги автотранспорт конторасының чолаачыы ш Ковалев хуэонгон ажилында ак сеткидиг кызымак ажилдап турар.

Барыын-Хемчик районда мал кыштаглаашкыны чедишкин чок чоруп турар

Барыын-Хемчик районун колхозтарында малдын баш санын областа бирги черлеринг бирөөнүн ажелеп турар болган областың малының ажилында ол районун мал ажилынын байдыкы өздөр хамаарылгалыг болуп турар.

Турар. Ол одарын 6 участкак үскөш, хой малды оларга эөлчөшөр олардагы турар. Хой бүрүзүң байдалын үргүлчү хайгаарып, бир өвөс төртүр хойун күжү басырар турар болза, оңу туртузу азыралга доразан киирип, эки ситенип, дусту берип, сутгарын турар.

Кыштагларда мал оолдан эгелөөн

Барыын-Хемчик районун чамдык колхозтарында хой малдын оолданышын эгелөөн. «Комсомол 30 чыл өш» колхозтун Улук-Ууук деп черде ийн кодан хонук калдарчылары ш Балдыг байтайгы төрөөн 70 хойдан 70 хураганым.

Мооң түнөөлөң «Комсомол 30 чыл өш» колхозта бүгү белегетинген ситенин февраль 10-та чедир чарыдал эапан, малдыг күш-дегелди кудулаан болган январың дүргүзүндө 75 баш мал өлгөн.

Мооң түнөөлөң «Комсомол 30 чыл өш» колхозта бүгү белегетинген ситенин февраль 10-та чедир чарыдал эапан, малдыг күш-дегелди кудулаан болган январың дүргүзүндө 75 баш мал өлгөн.

Онашкан хүдөөлгезинге ак-сеткидиг

Мады Солунамович Көмбү «Чербы» колхозтун почташында ам дөрт чылын улаштыр ажилдап келген. Кызыл хоорайдан Чербиге чедир баар, келери катай 50 хире километр черге недела санында үш катап доктаамал чоруп турар.

«Былды тараачын» колхозтун даргазы ш Сендажи кыш дүргүзүндө херек кырында чачыс-даа кыштакта боду барбаан, ситениң дадалаалык, ону кыштактарга өөртүрү турарын, малдын түрүш байдалын кынавайы турарында ол колхозта малдыг байдалы дүвүрээсининг байдалы туруп турар.

«Комсомол 30 чыл өш» колхозта малды туртузу азыраарыга четчир ситен өш болган хар 30—50 савитмир чедир турда-ла колхоз даргазы ш Соскур-оол оларларын харын дэлбыйлаар ажилын үжүр дузазын амга чедир үнөлөп көрбөй турарында колхозта малдыг күжү улам аршып турар.

Хоочун чазаныкчы

Улук-Хем районун Эйланг-Хем сумуда Сталин аттыг колхозтун хоочун чазаныкчыы 60 харлыг ш К. Даржаа анымак колхозчуларга бодунун улегерин көргүзүп турар.

Өшкү-Саар Валентина Дастай-ооловона билди көргө-ге, аламы Дастай-оол Актыг Пешелег-Сайрыңи хаялыг дагларынмын аразыга килдс өнгө чурттап, эң-не чедимсе амдыралдыг чораян.

«Былды тараачын» колхозтун даргазы ш Сендажи кыш дүргүзүндө херек кырында чачыс-даа кыштакта боду барбаан, ситениң дадалаалык, ону кыштактарга өөртүрү турарын, малдын түрүш байдалын кынавайы турарында ол колхозта малдыг байдалы дүвүрээсининг байдалы туруп турар.

Сурагыг малчын

Тес-Хем районун Калинин аттыг колхозтун хой фермасының хойжуу 63 харлыг Едур Хойтугу ирей ол колхозтун организастынын туртустунган хүнүндө эгелөөш-ле ниятининг хонв калдып кирген.

Өшкү-Саар Валентина Дастай-ооловона билди көргө-ге, аламы Дастай-оол Актыг Пешелег-Сайрыңи хаялыг дагларынмын аразыга килдс өнгө чурттап, эң-не чедимсе амдыралдыг чораян.

«Былды тараачын» колхозтун даргазы ш Сендажи кыш дүргүзүндө херек кырында чачыс-даа кыштакта боду барбаан, ситениң дадалаалык, ону кыштактарга өөртүрү турарын, малдын түрүш байдалын кынавайы турарында ол колхозта малдыг байдалы дүвүрээсининг байдалы туруп турар.

Кызылдың автотранспорт конторасында

Будурулуңи техниктиг суурун эки-ажидер, күш-ажылдыг будуручулугун белидер болган ажилчыларын күш-ажыл чыгидер суурага-биле Кызылдың автотранспорт конторасы сөөлдү үдө алаң техниктиг кемчелерин чорутуп турар.

Ол ажил кылдынган сөөлдүгө электр күжүндө чедиршегенде машиналар-да, ажилчы күжү-даа аялап турар чорук болур.

Колхозтуу организас, ажил-агый талазы-биле улам бижимди, оң ажимк орулганын көвүделер, колхозчуларын материалдыг байдалын улам экижидер дөш күш-ажылдыг шын организастаар, бо чылдык кол планын ажилдарын бир десик эки күсү-деп талазы-биле кемчелерин хуралга шийтирген.

Сурагыг малчын

Өшкү-Саар Валентина Дастай-ооловона билди көргө-ге, аламы Дастай-оол Актыг Пешелег-Сайрыңи хаялыг дагларынмын аразыга килдс өнгө чурттап, эң-не чедимсе амдыралдыг чораян.

«Былды тараачын» колхозтун даргазы ш Сендажи кыш дүргүзүндө херек кырында чачыс-даа кыштакта боду барбаан, ситениң дадалаалык, ону кыштактарга өөртүрү турарын, малдын түрүш байдалын кынавайы турарында ол колхозта малдыг байдалы дүвүрээсининг байдалы туруп турар.

Колхозчу аңчылар

1.

Болжоттун баштаар чери аннымр сезону эгезеринин ирак мурунда-ла белеткенин эгезден: боо-чепсектерин аштап-чүгүтүп, чааларын немей салып ап, шымыраг чарыларын дымшандырып, чөм-хүнселин белеткен алган. Аңчылар чорунунга белен. Булу белеткенин керезин база чардынтат.

Аңчы аңчылар Аксмай биле Чылбагаш база-ла кештеп үнерга белеткенин алганнар. Көксө контората оларга Андылай ужурашы берген, айтырган: —Силер ийи база чорунураар о бе? — деп Андылай кыжырып аарк уламчылаан: —Мен бодаларымга, ажык чок чүвө чүр...

Оларнын каймын-даа даштындан көргөч чокдасымаар, мага-боду бичкед. Инчаала-да олар андыларга эрес талазы-биле эсептерден белен чыдым калбас деп колхозчуна бидирип турган. Андылайга Аксмай көргөш, шиятпирлиг чугаалаан: —Чок, бисти чоруну деп шагда-ла баштап каан! Чеден адды харым Мөндүмө ир-й бейин чоруну деп турда...

Андылайнын ийи чугаалаан дымнаш, олар хомудан сеткил-биле конторадан угу бергенер, а Андылай артып калган. «Аасдылга ажырбас, керек кырында чорунтар болза, олар чүвө өдүр аар боор» — деп бодунга бугу чугаалаан.

Аксмай Мырзаанын бажынынга чүгүртүп чед берген. Оң арнында хомуданын Мырзаа эгезден.

—Андылай мени андан чорбас сен ийи, ол шын бе? Мени эилерин бригадаларга кирип каан-ла болгай—деп, Аксмай ийи-ле чугаалап үгөн.

Уругуну арныче Мырзаа көргөш, бүгүрөдиг чугаалаан: —Мен-дир... Чоруну бис, барып белеткенип ад. Айлан ара чорбас деп бил.

—Мен, белен мен бригадир—дөш, Аксмай буур-ла дөш, а Мырзаа оң соон-ла уруп белет, чүгүртүп бар чоразн уруге кий дөш:

—Чылбагашка база чугаала—төгөрүп азын!

Районун хей киштиг черлеринче дур жуугалыг аңчылар: Мырзаа, Даамкай, Андылай болгаш анык аңчылар: Марыймаа, Аксмай, Чылбагаш айтанынпааннар.

2.

Одаг бөлүк пөштерин дөшүндө күдүрэгө каптынган. Чаглаа черде атууртунун кырынга бөзөргө чымчак, чидишөөсө. Ур чымдарнын дуртуунда дүкөн бүртүлөр кыр-кырынга чыгып келсе-келсе мичан бээр. Ийи эити, жыкче черин аңчылар одаг кылдыр шийи аар. От хөрдөзөй бербени дөш, от салыр черини күдүрүмүн хоруун каанпаанар. Бир талазы чадагы чадыр база туттуна берген. Аксмай биле Марыймаа чөк хайдырпааннар. Андылай, Даамкай сугар оттулар куртаг маш кескеш, өзүн эгинел одагже дагылап турганнар.

Мырзаанын бодалындан бир-ле чүвө мравас, колхоз баштаар чери, алаа хоочун, дуржулагалы аңчы дөш ууг идегалды бүтүрөөр, а оң бригадала өөрү колдуунда-ла дуржулга чок аңчылар, мичаложук-от күдөкө күрөстөпөр, аныктар анык өрөшөп бээр, мичанган ажырбас дөшүн о база бүтүрөөр.

Көксөкчө чөм соода аңчылар бооларын аштап, патрондарын октап ап доозукааннар. Мырзаа садалан аскаш, даразын талкымын диккен, өөрүчө көргөш, чугаалап өгөлөөр:

— Киштиг черлерин бети кыдындыз бис. Бо черлерин бистин чамдыктарымыз билбес. Даамкай биле Андылай чамдыкыныз чорбаан. Бо мичаар—дөш, холуны биле дөксөндүр айттышар.—Арбын киштиг болур чер. Андылай суг салыр дөш кийи Улут-Арт баарычө, а мен Даамкай-биле Хорунуг-Ойчө...—деп чорда, оларнын эри-не бичен Чылбагаш үзө кирген:

— Бригадир, Аксмай мичаар кайын чорун шыдаарып ол.

—Шыдаар мен, зарыг эвес—дөш Аксмай ол оодө көргөш, чүгүтү бо оодуң ой. Комсомолчу кийи-дир мен. Пляны күтүспөй барымаа чүү болгу дег-дир!!

— Эпир чылгазынга бодалар, колхозка бо чылын кийи лудар планы ууг. Сөөлү гедө колхозда аңчылар азыннын экизонинден, дуржулагалы аңчы аңчыларын эсептендиз ийи болган чугаажок. Мырзаанын бригадала эсе бригадалардан хей киш өдүрөп плянын

Очерк

★

— Бажан ийи, эпир чымын-ва болгай,—дөш Андылай үлгөтүр чугаалаан, —мөң өдүргөн киштиримиң чамдыкымын аламы сорт—хүртүч-сарыг болгулаан. Андылайнын о чугааламга Мырзаа таймыр бериксэн:

— Ол чүдөн болганмы? Чаглаа, шүшпөң ачы дийи, ол болза, шоолуг деслес, арзан, дүгү бөшчө чөмөкө киш оңдарында өлгөш. Шымыраг киш төвөржө берсе ону стиринден чаглаараар. Болжоска кирерини мурунда хуу ажымдыг аңчылар мындыг чоразн: чок болза, өртөн өртүрү уугу, чок болза, киштеп чораш дораадан эсе олча хайып, аң ичеп, арзында ужурашкан төмөс түн чугаалаан аржар, болуңу кара туразы-биле аажылаар чоразн. Ам бистин колхозчу аңчылар мыныг эвес: күрүгө эки шынарым хей өлүгү бээр соругалыг.

3.

Одаг чанынга бир-ле чары бугурутү тарс кылдыр сым бажыптарга, Мырзаа хенертен оттуп келген. Ам-даа карагы, мичаала-даа удавиз даң алаар. Бурулаш тар база чаап турган. «Ам удаан ажык чок, өржөк киштеп эгезер-дир» кылдыр бодаш, туруп келген. Көксөкчө хазрыптан чыткан Даамкайнын шеле тыртыпкан. Мырзаа аңыздан бээр өрте туруп өрөтөгөн. Ийиңи хар чаапкан соонда киштеп үнеринге мнаа.

Аңчылар чарыларын эзертепкенер.

— Арай-ла биче чагган-дир аа!— деп аңчыларнын бирөөсү чугаалаан.

— Эзууду-ла киштөөр өртен-дир—дөш, Мырзаа өөрүчө көргөш, уламчылаан:

— Кишти хар дүжүкөн сөздүнө ичтөөрө чүү дээр: сазында бажын каан мичан болбазыкча.

Аңчылар чарыларын мунгулапкан, таран, анык чорупканнар. Мырзаа эээр кырында үзөйип отуруп алган, уугу даякымын-биле ол-бо харбап, далажып чорутуп орган. Чарымынчы быганырнычө дөшөш «шү!, шү!» дигилээрге, чары дүрдөп терен харжа калбак даванарын шооуду-даа кийи касып чораш.

Дүлөй, шыншык арга. Чүгө чарыларын мөргөйлери дымштыгындар дагылап, Мырзаанын чедип алган Мырзаа ден миз кызылчык каап, ээинче көргөш, чамдыкта олангылап-даа бээр, ишээр шымыртар арзында бөлү күпкүлөр чалгынаары оожум салдырдып каап, чыжырадыр эгилээр-даа, хааа ичирбө дег бугуруттар озуу хөрдөр баткылаан, агараш дээр.

Мырзаа эеринге эити кылдыр ийленди олуруп алган Даамкайча хаа көргөн.

— Хорунуг-Ой ам кырк эвес...

Даамкай мыт чок, биче чортуп ора, айын тыпайи уугу айттырган:

— Хорунуг-Ой де?

— Не,—деп кыскамын-биле харымылаан.

Черин байдды чоорту эсерлип келген. Бара даштарын көөрү. Бажында бөлүк бугурутү хайдыр. Шаа кудулду ээинчи хөт кара пөштери, а оң алаанды—даразылар оймачыган.

Мырзаа ойнуң ийиңиче айткыш чугаалаан:

— Сен дөш талаан бадым өр. Даамкай веденишпаан, ойнуң ол-бо талаарымыз бөксөкөр арзында колпа орувучугаштап оожум бадымпаан. Мырзаа оожум, хөре-хөре бажы, база-ла кедеп бар чоразн. Оң иви бышкак ийи хөрдө чүгүтүч берген чүвө дег, дүктөрү кылаа чыдыккан.

Мырзаанын мурунуга истер ам-на бар аларгылаан. Даамкай-биле оң арзын шыргай дугашпаан. Даамкай чанынга олуруп коданни бир-ле уугу киш ведеп келген тулуп чыккан ийи чыткан. Мырзаа ажи мөдөлөстөргө, озуу доразн ап четкен.

— Киш койгун тулуп чөш барыптыр. Нраван боор...

Мойнакпан исти чыттай каапташ, чүтөш биче-ле болза, ушта соп аз чөкшөн. Мырзаа ону салбаан. Чүгө дээрге, киш ам-даа ирак, чогуу эки бидимес. Элекке ил салгытарга кишти кандыг бир берге черже олдадыптар.

Иш хорумче угаашкан болган. Аңчылар оң иви-биле бадым олураганнар. Киштиң чеп-чаа эки бо. Мырзаа ам-на мичан ише чыгтарган, салыпкан. Аңчылар кишти, мичанын берган ууге кийи бооп чорларда, сымныг артын чарында боо этвени дымнаган.

Улаштыр база бирөө... Минута хире доктаай бергенер. Мырзаа өртү чугаа-

лаан:

— Аксмай-дир! Боо мыды дымна-баска арай кайтап чорду.

— Бисти мурунапкан-дир—деп Даамкай көшөн.

Ол арзында Мойнакпан өрө берген.

— Бисти база холга кирер — деп Мырзаа чугаалаан.

Олар ит өргөн черже дүргөн чоруп-каннар.

Колхозчу аңчыларын аныкшымыннын баштайгы одагалыг хуу мичаар эгезден.

4.

База катан одаг кырынга кымыа чал-быраштар ээриштеген. Имир күжүп келген. Одаг баштай Марыймаа биле Аксмай чедип келтеш чөк хайдырдып турганнар.

Мырзаа оларнын соон дарып келген. Чарымынчы ээрин сойгаш, ойттарып салып тура чугаалаан:

— Уругуларнын олчазы кайи ирги?

— Ууге келгире болгаан... деп Марыймаа баштапканан. Удаваанда эсе өөрү база четкелен келгенер.

— Ам түнөп болу—деп Аксмай ко-чалгышка хар уруп алган иел чыда алгырган.—Улугу киштирени санаар херек!

Ол хуу кымын каш киш өдүргөш арзында айтырып чугаалашпааннар. Киштирени хазындам тутулап алган керуип турганнар. Чүгө Чылбагаш одаг чанындо дорбашта сандайлаан алган ийи чөк олураган. Өөрү оң күртү келгенин билди кааннар. Чүгө дээрге, Чылбагаш киш өдүрүп алган болза, оң өөрүшүгүтү ажак кийи-дир. Озуу чүвө-даа мичтавайи талыр киштиге барып чыдып алган. Чылбагаштың ол мичан мичаар хөдүгү эвес чоразны Мырзаа казан-даа көрбөш. Ол оң-биле көзө олурупкан, арныче көргөш, айттырган:

— Эртүг келдиң бе?

— Эртүн колхозче дедир чавар мен—деп ол хенертеп чугаалаан.

— Чавар деп чүч боор ол. Бригаданы эдимга багай чүвө-дир. Чөксө, Андылай-биле сени мөдөйеп болбас-ла болгай. Ол анык өрөнгөн болган белен күруг келбес, а сен бир дугаар чорун түрү-дир сен. Өрөшө бээр сен, харын кымын көр, лун-кам.

Аксмай чүгүртүп келтеш Мырзаанын чугаазынга катышкан.

— Иччеп барып болур чоор, дунмам. Мен эпир чылын, каш-даа катан улаштыр күртү келгизден мен. Бис ийи арзымга чарымын ууге болгай бис. Чав бээринге черте таарышпас.

Өксө-даа өөрү Чылбагашка сүмелерин берген. Алаа соода Чылбагаш оларже көргөш дийиңи-биле чугаалаан:

— Көрү түрүм — даартакан-ва эгезеш...

★ ★ ★

«Май 1» колхозтун Мырзаага удурткан аңчылар бригаданын чедип келгенин колхозчулар четкелпей манап турганнар. Аңчылар колхоз төвүнчө көксө келгенер. Суурда келгүтү: бажынарнын сонгаларында оттар хып, школа иштиде уругуларын мичаарып дымналар. Дээрже көксө сым-дир хып тургулаар.

Мырзаа баштаан аңчылар бажынарнынга барбайи, шуут-ла контората ап четкенер. Ийи улау хей, олар арзында анык чоразны хөргөш олураганнар. Мырзаа колхоз дарганын столуңу баарычө улапкан. Болжос даргазы Монгалби Мырзаанын холун ийи холдан быжым-биле туткан.

Мырзаа бир ай ажык те иштиде бригаданын калчар киштеп чоразын чугаалап берген. Монгалби оң-биле элзөн үр чугаалашкан соода Мырзааже көргөш хөдүгү чугаалаан:

— Силерин уугу одагалыг чедип келгениң дугайын райкусомочка доразн телефонбар мен.

Колхозтун аңчыларын өдүргөн киштирени түнзөшөр. Мырзаанын бригаданын плянын долдуру күтүспөш, чарын салып алган Даргыбанынч бригаданын ашпаан.

Дуржулагалы аңчы Мырзаа боу чөрбө беш кишти өдүргөн. Ол колхозка сес муң рублядыг орулганын кишер турган, тос муң ажыгын кириген. Оң өөрү аңчылар база-ла кийи бүртүү мунар-биле санаар киштирени өдүргөшөр.

Колхоз бо чымын өгүч плянын ажи ажып күтүспөн. Колхозтун чөрбө ажи мурунчы аңчылары коммунист Мырзаанын баштадыр Вту-эвиледин көксө азыла-агыл дегелгезинге базар кандыктары.

Алексей НУГУУРАН.

БИЧИИ ФЕЛЬЕТОН

Саазын-биле чылытпас

— Эртен кичээл болур бе, сен чүтү бидиң, эжим?

— Болбас деп башкы чарлады...

— Эден чүвө, эжим, эрттен дүне мен мындыг дүш дүжөм. Болжос даргазы эш Сөвдэжи машинамын-биле оттулар мышты сөөртүп экекелген, школань чымын-даа көчүт. Оттуп көрүмге кайда боор, интөр-натта биеги-ле орунда чыдыр мен.

— Бо черте чүте мындыг дээр сен, эжим. Эпир чымын база-ла бо өйде школамынчы мажы дооступ турган болгай?

— Эпир чымын бо өйде Хемчик армындан маш чүтөн чораш донганмысты ут-пас-тыр мен ийи...

Моор төгүтү мындыг: Барымын-Хемчик районун Шекээрде «Красный пахарь» колхозта өгө школань 1952—1953 өөрөдиге чымындо оттулар мажы белеткери-биле колхоз даргазы С. Сөвдэжи биле школа эргелекчи О. Серин-оол олар арзында керээ чарганнар. Түнзөдиге колхоз даргазы 400 кубометр мышты чедир күтүспөн чалышкан, «Бодуң-на тээрин-тырып көр, башкым» дөш школа эргелекчиси С. Серин-оолга оон ийи бугу мөшөп чугаалаан:—Оң-даа чайыг боор...

Хугбайраан дарга биле эргелекчинин күрөк каймын чавгаар боттарым боор.

«Шоодай иштиге шивегейи чыжыра албас» деп чугаа бар. Бо чылдан анык айла школань оттулар мажы доостуган.

Өөрөдиге чымын эгенден бээр оттулар маш чогуңан 7 конутун кичээли угулган.

Школа одаар маш чөк бергелзөнни эш Сөвдэжи билер хирезинде боттук хөчө албайи турар.

Көксө өөрөдиге чымында оттулар мажы белеткээр дөш школа биле колхоз баштаар чери база-ла керээ чарып алган. Хемчиктин Устугу-Хову-Асык деп черде 6 мажы 10 ажыг конутка чүгө 30 ажыг кубометр мышты белеткеш алганы эрттен төвүгү казыптаргы чедир магап чөк.

Азыншынын эзелеске, ала-чачтар херек бүтпөс. Ажы-шты аас-дым-биле бүдүрүп азыр турган болза, чучурувчулар хүндүгү кижилер болур ийи. Иччанган школань саазын-биле чылытпас.

С. АЛЕШКИН.

Көжөр кинонун ажылын чурумчудар

Ажылы чоннары кино-биле хандыгары кузутура-чырымынчы албан черлерин чугура сорулганы. Ийи турбузе Эрин районун девискеринде ашмадал турар каяр кино (механик эш Дресвянников) багай ашмадал турар.

Районун чамдык колхозтарынга 2—3 айларда шугу барбас, арай деп бергалта кинону өлш мынарып көргүспөс, далаш-биле, чадгыс суг кино көртүшпөш рай-он төвүнчө чав боор.

Чоокта чав районун «Ча орук» колхозунга көжөр кино келгеш, баштай колхоз бажыне «Советска Молдавия» деп кинону көргүспөн. Ол көртүргө көрүчүлөргө таарычч чок тода эвес, оожум кылдыр илдирген. Даразында хүнде «Рах-дом» деп кинону I—II сериямын 7 шалта эгелээр деп чарлап каан турган. Көрүчүлөр 7 шалта чыгып келген-даа база, 11 павка чедир манааш, кино көрбөй чаа бергенер. Оң чылдагамы мехонич эш Дресвянниковтун ажыла харымылга он дугуңдан болган. Каян көртүшпөш мындыг четистер-биле эштежи болбас ужураг.

В. ТУМЕТЕЙ.

Часкы тарылгага белеткел багай

Кызыл районда «Черн» колхоз часкы тарылгага белеткеш ажыдарычө эгелен кирген-даа болза, ажыдын темпич көчүт оожум чоруп турар.

Уресин уруп аларнын плянын чүгө 50 хуу күтүспөн. Урунган уресин четче армылгышпаан. Чигетараа уресин ам-ла бастырышпаан.

Тарылгага кирер көдө ажи-ажинын машина чөксө-херекселеринин септелгени доозулаан. Септээ чөгүрү 20 дөмбр илдериниң чүгө 10-ун септеп дооскан. Септелге кылдыр дөмбр чогуңдан дорзан-гар ажылар ара соодасыр чорутар болуп турар.

Е. САНДЫКЧАП.

«ШЫННЫ» МАТЕРИАЛЫНЫ ИЗИ-БИЛЕ

„Олурткан ыяштарнын камгалалы чок“

Бо чылдыг январын 30-ин хүнүндө Угөн № 19 «Шын» солугна парламенттин «Олурткан ыяштарнын камгалалы чок» деп эгелди чүгөдө Кызыл хоорайнын вуудучуларында тарымал мыштарга камгалалы багай тургусканын шүтүмүчүлөн.

Ону барымдалаш, тарымал мыштарнын өң маңгылы оларын кажаалаар, оларын уруп, сип болбазымын дугайында чарлардын азырын хоорай чагайдыгылаан мичан конторазы боттандырып эгелзөн деп хоорай чагайдыгылаан конторазын начальниги эш Евсеево «Шын» солугуна редакцияга харымылаан.

Моол Арат Республикада

(1953 чылдын февраль 27-де

«Правдага» парламнган чүүл)

Совет Эвилели биле Моол Арат Республиканын аразынга найрал болган бот-боттарынга дузалажыла дугайында Берээге ат салганындан бээр бо хуи чедип чыл болган. Ол керээ болза, дөң өргөш, найралдың болгаш бот-боттарыга дузалажылаан ленинчи-сталинчи принциптеринге үндөсөлгөнгө улустар аразымын харылааларымын чаа хевириниң тодаргай үзегери болуп турар. Моолдун автономика болгаш култура талазы-биле дүргөн хөгжүдөш Совет Эвилели-биле найрал-биле, оң ат сеткилди дузалажымын-биле үзүб-бес харылаалыг.

Моол улустун баштычымы маршал Чойбалсаньны айтты турган: «Депни-ленинч өрүчө кирер болгаш база хөгжүдөш капиталист чалазын өлпө эрттиң, феодалдыг хожудашыктын улус демократиямынчу шуралшымын кылдыр арнын моол улуска чүгө улуг Совет Эвилели-биле найрал болгаш эвилел, И. В. Сталинниң шуут удурулажымын-биле болгаш инициатива-биле оң көртүп турар бугу талазыг доктаамал дузалажымын берген».

Совет Эвилелинчи аям-дунмалык дузалажымын моол улустун чаа-кежиктиг амдырал дөш демиселинге шиятпирлиг ийи болган.

Моол Арат Республиканын найралымын—Улан-Баторун арнын үндөсүн-биле эскерилгенин моол улустун чеднишкени биле чедип алымынчылар тодаргай-биле көрүчүлөшүп турар. Шаанда Тола хемичи эринге турган Урга деп суур болза, будий дуганарын албан-чыларынын, хамзаты дүжөмүттеринин, моол улусту каржымын-биле калчүп чип чоран моол болган даштым салгыларын чурттаар чери турган. Урга бугу чурттуң иштиде карачыгыс школа турган.

Ам куртаг буу суурун орунда чагай-жымын турган улуг хоорай чыгылаан. Улан-Батор—азы «Кызыл мадыр»— республиканын политиктиг болгаш үзөтүрүтү тәү болуп турар.

Мурунчы совет техника-биле деритиниң үзөтүрүтү бугурутгелер хоорайда доху күчүтү-биле ашмадал туралар. Тола хемичи эринде чурттуң эң улуг бугурутгелер—Чойбалсан атыг үзөтүрүтү комбина-ды туруп турар. Комбинатта сумаа, алгы, ийи болгаш эсе-даа фабрикалар, чиг-өт сайырадыр ашмадаларымын талазы-биле элзөн каш заводтар бар.

Улан-Баторун чагайжымын талазы Моол Арат Республиканын чааа болгаш Моол Араттың Революстуг партияны кан-чаар-даа ажык уугу кичөөгөйи салып турар. Ийи асфальтын бугурутгелер болгаш шөлдөр хей, чуртталганын чараш бажынарны, култура-чырымынчынын чаа-чөк албан черлери өгү түп турар.

1953 чылда капитал тургузушкунун планын хоорай чагайжымын талазы-биле улам улуг ажыдарын көрүп турар. Бо чылдан Улан-Баторун ажи чоннары чуртталганын чаа-чөк бажынарнын алырлар.

Улан-Батор болза, чурттуң өртем болгаш култура амдыралымын

Ажылчы чонга медицинаның мергежилдиг дузаламчызын күштелдирер

Совет Эвелелинде ажылчы чонун кады камгалам болза, күрөөгө ужуру-дузаламчы чонго болуш керек болур. Ол дугайын СССР Конституциясында дурмуштуу билдирген.

Капиталисттик чурттарда ажылчы чон медицинаның кадыгы-дузаламчызын албайн турар. Буржуаз эмчилер олардан өмнөгө дузаламчызын дилеп келген ажылчы чонго мегелеп маччүртүп чыккен садыгызын ролду күтүсөдү турар. Материалисттик чурттарда эмчилер олардан өмнөгө дузаламчызын дилеп келген ажылчы чонго мегелеп маччүртүп чыккен садыгызын ролду күтүсөдү турар. Материалисттик чурттарда эмчилер олардан өмнөгө дузаламчызын дилеп келген ажылчы чонго мегелеп маччүртүп чыккен садыгызын ролду күтүсөдү турар.

Областың ужал-чүдүлүг санитар станциясының ажыл-чорудугазы калбарып, чүгө 1952 чылда бешин областың районнарында 211 аарыг кижилерин ыңай-бээр сөөртүп, дүргө дузаламчызын көргүсөң. Санитар самолёттары медицина специалистерин ырак районнарже хой ууда чедирин келген-биле дыкка хой консултациялар болгаш профилактиктик кечкелер чорутуңган.

Бир эвес каш чыл бурунга районнарың кады камгалам килдистериниң уду-турмуштарына артем-биле чынык, белеткен кошмак кижилер ажылдап турган болза, ам бүгү-ле район килдистерин болгаш район эмнегелерин дээди эртемнин, байлак дуржулгалыг эмчилер удуруту турар.

Областың ужал-чүдүлүг санитар станциясының ажыл-чорудугазы калбарып, чүгө 1952 чылда бешин областың районнарында 211 аарыг кижилерин ыңай-бээр сөөртүп, дүргө дузаламчызын көргүсөң. Санитар самолёттары медицина специалистерин ырак районнарже хой ууда чедирин келген-биле дыкка хой консултациялар болгаш профилактиктик кечкелер чорутуңган.

Бир эвес каш чыл бурунга районнарың кады камгалам килдистериниң уду-турмуштарына артем-биле чынык, белеткен кошмак кижилер ажылдап турган болза, ам бүгү-ле район килдистерин болгаш район эмнегелерин дээди эртемнин, байлак дуржулгалыг эмчилер удуруту турар.

Медицина албан черлериниң четкин чыл бүрү өзүп быжыкшышаан, аарыг уду-турмуштары эмнегелериниң методтары улам сайырап турар. Эң-не ырак сумуларда бешин фельдшер-акушерлик салбырлар тургустуңуула болгаш оларда аарыг кижилерин чытырып эмнээр оруннар бар аларгылаан. Медицина ажылдакчыларының хой кезин кедээ чурттакчыларың ортузунга улуг иделгил болгаш алдарын чаалап ал ышкынар. Ол дугайың амбулаторияларга, эмнегелерге, эмнегелер салбырларына медицина дузаламчызын база санитар-гигиенаныг сүмелерин алып дөш кижилер хой-хөй-биле эзеп, чөгүрү дузаламчыларың ал турары толгайгач херечи болур.

Медицина албан черлериниң четкин чыл бүрү өзүп быжыкшышаан, аарыг уду-турмуштары эмнегелериниң методтары улам сайырап турар. Эң-не ырак сумуларда бешин фельдшер-акушерлик салбырлар тургустуңуула болгаш оларда аарыг кижилерин чытырып эмнээр оруннар бар аларгылаан. Медицина ажылдакчыларының хой кезин кедээ чурттакчыларың ортузунга улуг иделгил болгаш алдарын чаалап ал ышкынар. Ол дугайың амбулаторияларга, эмнегелерге, эмнегелер салбырларына медицина дузаламчызын база санитар-гигиенаныг сүмелерин алып дөш кижилер хой-хөй-биле эзеп, чөгүрү дузаламчыларың ал турары толгайгач херечи болур.

Медицина албан черлериниң четкин чыл бүрү өзүп быжыкшышаан, аарыг уду-турмуштары эмнегелериниң методтары улам сайырап турар. Эң-не ырак сумуларда бешин фельдшер-акушерлик салбырлар тургустуңуула болгаш оларда аарыг кижилерин чытырып эмнээр оруннар бар аларгылаан. Медицина ажылдакчыларының хой кезин кедээ чурттакчыларың ортузунга улуг иделгил болгаш алдарын чаалап ал ышкынар. Ол дугайың амбулаторияларга, эмнегелерге, эмнегелер салбырларына медицина дузаламчызын база санитар-гигиенаныг сүмелерин алып дөш кижилер хой-хөй-биле эзеп, чөгүрү дузаламчыларың ал турары толгайгач херечи болур.

Бистик чурттувуста бүгү-ле медицина дузаламчызын халас. Аарыг кижилерин материалдыг байдалы хамаарыла чокка шунту-ла кижилерин эмнээри хойду суугаар боттанып турар. Совет Эвелелинде кады камгалам кечкелериниң бүтү-ле системасы дүрүнүңгү үсели-биле боттанып турар. Совет кады камгалам органнарының ажылы Коммунисттик партияның программасында толгайлаптыңан чурттуу суугаар чорутуңган. Кады камгаламчының органнары боттанып эмнегелер болгаш санитар-профилактиктик кечкелерин партияныг шунту удуруту-биле боттандырып, чүгүн-баасын аарыгларга уду-турмуштары демедей чорудуп келген болгаш чорудуп-даа турар. Күн-ажылдыг болгаш амандар чурттагың санитар-гигиенаныг байдалдарын экижидер дөш чорудуп келген кадык демедей ботунду ама түнделерин берип турар. Совет Эвелелинде кады камгаламчыга үндүрер чарыкталар чыл-бурду улам-на өтүп турар.

Бистик Тыва областа ол чарыкталар ба-за-ла үргүлчү өтүп келген. Бир эвес 1945 чылда областың кады камгалам херээгө күрүңгөн ашма-мөңгүнүнү түнү 5 миллион 598 муң рубль турган болза, 1952 чылда оң түнү 17 миллион 259 муң рубль чедир өскөн. Кады камгаламчыга үндүрүп келген ашма-мөңгүнүң өздөш медицина-санитарлыг четкин калбарып турган, санитар-чырымышкыныг херээгө техника-биле чыгээриң болгаш бүгү-ле санитар профилактиктик ажылды экижидерин хандырган. Бир эвес 1944 чылда тывага 372 орунунг 16 эмнегелер турган болза, 1952 чылда оларның саны 20 чедир өскөн, оруннар саны ийден ажыг катап көвүдүң. Аарыг кижилерге эмнегелерниң доктаамал дузаламчызың демедей улам-на өтүп турар. Совет эмнегелер чепселериниң: пенициллин, стрептомицин, пастерин, ситомоцилин, дибонун, дибозолун, амбихинин, жезь-шаньын (органдайын) болгаш не-зелериниң-даа эмнегелер кечкелерине ажыл-ла улгеткан болгаш аарыгларга оларның чөгүчүмдү улам экижип турар.

Бистик Тыва областа ол чарыкталар ба-за-ла үргүлчү өтүп келген. Бир эвес 1945 чылда областың кады камгалам херээгө күрүңгөн ашма-мөңгүнүнү түнү 5 миллион 598 муң рубль турган болза, 1952 чылда оң түнү 17 миллион 259 муң рубль чедир өскөн. Кады камгаламчыга үндүрүп келген ашма-мөңгүнүң өздөш медицина-санитарлыг четкин калбарып турган, санитар-чырымышкыныг херээгө техника-биле чыгээриң болгаш бүгү-ле санитар профилактиктик ажылды экижидерин хандырган. Бир эвес 1944 чылда тывага 372 орунунг 16 эмнегелер турган болза, 1952 чылда оларның саны 20 чедир өскөн, оруннар саны ийден ажыг катап көвүдүң. Аарыг кижилерге эмнегелерниң доктаамал дузаламчызың демедей улам-на өтүп турар. Совет эмнегелер чепселериниң: пенициллин, стрептомицин, пастерин, ситомоцилин, дибонун, дибозолун, амбихинин, жезь-шаньын (органдайын) болгаш не-зелериниң-даа эмнегелер кечкелерине ажыл-ла улгеткан болгаш аарыгларга оларның чөгүчүмдү улам экижип турар.

Эмнегелер чепселериниң өздөш-биле чегерлештир, санитар-эпидемиалыг албан черлериниң четкин база улам өтүп турар. Бир эвес 1945 чылда областа чыгыс-ла санитар-эпидемиалыг станция турган болза, ам 17 станциялар бар.

Эмнегелер-профилактиктик санитар-гигиенаныг четкин өздөш-биле чегерлештир, медицина кадрларының саны база улуу-биле өскөн. 1945 чылда Тывага 28 эмчи турган болза, 1952 чылда оларның саны 162 четкен. Аптека албан черлериниң ажылдакчыларының саны 41 экижип чедир өскөн. Медицинаныг национал кадрларының саны мурункудан оранчок өзүп турар. Областың хоорайларында болгаш районнарында Бистик фельдшер-акушер школаның докталам дыкка хой фельдшерлер болгаш акушерлер ажылдап турарлар. 1945 чылдан бээр ол школаны шунту 101 экижип дөшүп үгөн. Оларның иштинде тыва ажылдакчылар 28. Ам 133 экижип өрөнчүп турар, оларның 31-ри тыва студентер.

Эмнегелер чепселериниң өздөш-биле чегерлештир, санитар-эпидемиалыг албан черлериниң четкин база улам өтүп турар. Бир эвес 1945 чылда областа чыгыс-ла санитар-эпидемиалыг станция турган болза, ам 17 станциялар бар.

Эмнегелер-профилактиктик санитар-гигиенаныг четкин өздөш-биле чегерлештир, медицина кадрларының саны база улуу-биле өскөн. 1945 чылда Тывага 28 эмчи турган болза, 1952 чылда оларның саны 162 четкен. Аптека албан черлериниң ажылдакчыларының саны 41 экижип чедир өскөн. Медицинаныг национал кадрларының саны мурункудан оранчок өзүп турар. Областың хоорайларында болгаш районнарында Бистик фельдшер-акушер школаның докталам дыкка хой фельдшерлер болгаш акушерлер ажылдап турарлар. 1945 чылдан бээр ол школаны шунту 101 экижип дөшүп үгөн. Оларның иштинде тыва ажылдакчылар 28. Ам 133 экижип өрөнчүп турар, оларның 31-ри тыва студентер.

Эмнегелер чепселериниң өздөш-биле чегерлештир, санитар-эпидемиалыг албан черлериниң четкин база улам өтүп турар. Бир эвес 1945 чылда областа чыгыс-ла санитар-эпидемиалыг станция турган болза, ам 17 станциялар бар.

Эмнегелер-профилактиктик санитар-гигиенаныг четкин өздөш-биле чегерлештир, медицина кадрларының саны база улуу-биле өскөн. 1945 чылда Тывага 28 эмчи турган болза, 1952 чылда оларның саны 162 четкен. Аптека албан черлериниң ажылдакчыларының саны 41 экижип чедир өскөн. Медицинаныг национал кадрларының саны мурункудан оранчок өзүп турар. Областың хоорайларында болгаш районнарында Бистик фельдшер-акушер школаның докталам дыкка хой фельдшерлер болгаш акушерлер ажылдап турарлар. 1945 чылдан бээр ол школаны шунту 101 экижип дөшүп үгөн. Оларның иштинде тыва ажылдакчылар 28. Ам 133 экижип өрөнчүп турар, оларның 31-ри тыва студентер.

Брасноярскиниң медицина институтунда элөөн хой тыва кадрлар хулаң ап алды-ган. Оларның иштинде өштер Балчыи-оол, О. Тамба олар институттун дөрүкү кураанда, Х. Торжу, Х. Буулар олар ийги, үшкү курстарда тергип эки өрөнчүп турарлар. Медицинаныг национал кадрларының өздөшү улгеткан түдүм, ажылчы арактарга мергежилди дузаламчызын улам чөгүшүлдүр, эмнегелер-инженериниң шы-нары өшкүрүп апар.

Брасноярскиниң медицина институтунда элөөн хой тыва кадрлар хулаң ап алды-ган. Оларның иштинде өштер Балчыи-оол, О. Тамба олар институттун дөрүкү кураанда, Х. Торжу, Х. Буулар олар ийги, үшкү курстарда тергип эки өрөнчүп турарлар. Медицинаныг национал кадрларының өздөшү улгеткан түдүм, ажылчы арактарга мергежилди дузаламчызын улам чөгүшүлдүр, эмнегелер-инженериниң шы-нары өшкүрүп апар.

Брасноярскиниң медицина институтунда элөөн хой тыва кадрлар хулаң ап алды-ган. Оларның иштинде өштер Балчыи-оол, О. Тамба олар институттун дөрүкү кураанда, Х. Торжу, Х. Буулар олар ийги, үшкү курстарда тергип эки өрөнчүп турарлар. Медицинаныг национал кадрларының өздөшү улгеткан түдүм, ажылчы арактарга мергежилди дузаламчызын улам чөгүшүлдүр, эмнегелер-инженериниң шы-нары өшкүрүп апар.

Будурукчулерге сагыш салыр

Улуг-Хем районун Ийи-Тал сумузуңда Жданов атыг колхозта усаалыг будурукчу 10 ажыг кошкар, хуналарын кымык туруш байдалы баксырап турар. Чүгө дөргө, хой мал ферманың өргөлдүсүн Дончун-оол будурукчу малдыг ажыл-дуза-

амын үнелеп көрбөй, ол будурукчулерни кымык соотулда үргүлчү чер обьктарын келгенден оларныг күш-шыдалы дыкка арып турар. Будурукчулерниң байлыг шак ол хире берге болуп турла, ферма өргө-лекчизи Дончун-оолду талазыңдан кечкег

албайн турары канчан-даа таарышпас. Кошкар, хуназың ажаалда хайгааралыг экижидер талазы-биле доп-доруан кечкег алыры колхоз баштар чериден негетинип турар.

А. НАРА-ХУНА.

Чагыдыкчыларның чөптүг негелдези

Сагым болза өвүр районунг ыракы сумуларының бирээзи. Ында «Кызыл тук» кедээ ажыл-агый артедил, школа, эмнегелер болгаш өске-даа култура албан черлери калбарып турар. Бо чылын бистик сумуда паралаг бажидилгези мурунку чылдардан ыраатка хой болган, ол дөргө чонунг културалыг негелдезиниң өзүп турары-ның фактызы болур. Ынчаарга почта та-

радыгга ома хожуудашкында уламчы-лавышпаан. Бистик сумуда 2 почталыон бар, бирээзи район төвүнден неделада 3 катап почта алып сорулгалыг, ол хүдээлде эш Сарыг ак-сеткилдиг эвес ажылдап турар. Эрткен чылын неделада бир катап эске-ле-экижип ол, чамдыкта чартык айда бешин почта келбей баргылаар турган. Бо чы-лын почта таралдыгазы улам-на дорай-

таан, январьның чагыдалары айның төн-чүдүңдө четте эвес келтирлөөн. Суму төвүнден ал таралып турар почта-лыон эш Кестигенек база-ла харысалга чок. Чагыткан солунуң келбестөөн деп хо-мудан бижикилчилер сумуда дыкка хой. Бо дугайын суму Совети, ында парторга-низация болгаш ылангыч районунг хары-салга кенторазы хынап көрөн, чонунг чөптүг негелделерин хандырып чүгүлэ.

Т. ШАГДЫР-ООЛ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕСИ: Кызыл, Шетиникин кулумчүт, бажык 7 ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысгалгалыг редакторунг 3—62, харысгалгалыг редакторунг орадакчызының, партияжи аммыраа, култура болгаш аммыраа килдистериниң 8—88; харысгалгалыг секретарының 4—98; пропаганда болгаш агитация, уран-чүтү, кедээ ажыл-агый, үлетипр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң 8—68, иштиги информация, бухгалтерияның 8—65

УЛУС ДЕМОКРАТИЯЗЫНЫҢ ЧУРТТАРЫНДА

Румынияда чаксы тарылага белеткел

БУХАРЕСТ. Чаксы тарылага кампаниязыга белеткел бүгү Румынияда калбарып турар.

Румынияныг телеграф агенттигидиң мезээсин суугаар алырга, Хунедоар областа кедээ ажыл-агый машиналары септөөри-ниң талазы-биле 620 мастерскалар чет-чир-биле ажылдап турар. Септөөрлер, андызынар болгаш кедээ ажыл-агыйның өске-даа чепсек-херекселериниң септөөр-лөзүмү барык-ла доогулаан. Улусту Советтерниң сагыш салышымының ачызында үренин арыгларынга болгаш ылаарының база үренин хынаарының талазы-биле 3 муң хире пунктуларны ачкыла тургускан.

Чокта чаа Бухарестте кедээ ажыл-агый ажылдакчыларының төвүлел туралы болуп эрткен. Анаа чаксы тарылага кампанияны эрттериниң дугайында айтырыгын чуулаашкан база тараа болгаш техниктиг култураларын дүжүттүң белидериниң сорулгазы кедээ ажыл-агый ажылдакчыларының мурунуга салган.

Албанияда чуртталга тудуушкуну

ТИРАНА. Албанияныг Улус Республиканыда чуртталганың улуг тудуушкунун чорудуп турар. Чүгө коммунал ажыл-агыйның өргөлөң эрткен чылын 50 муң дөрбөлүк метр чуртталга шөгүн тургус-кан, ол болза, 1951 чылдагымыңдан 60 хуу хой болуп турар. Ажылдакчыларга болгаш албан хаагычтарга быжыкшырап тудуушкунун яны-бүрү министрстволар болгаш ведомстволар база чорудуп турар. Он-биле кады хоорайларың чагайгач-дылгалар чорудуп турар. Бо чылын хоорайларга суг дамчыдыла четкилерин 1951 чылга денээрте, бүдү чартык ажыг катап калбартыр, электери четкизи—10 катап, каначыдыла четкизи—3,5 катап калбартыр. Хоорайларың нотаагычтын турар.

Болгарияда дээди өөредилге

СОФИЯ. Улус-демократтыг Болгарияныг сайымышкыныг өзүп турар үлетипр бол-ган кедээ ажыл-агый мергежилдиг кадр-ларын улам хөй-биле негеп турар. Моон-биле холбаштыр Болгарияныг улустуң ча-ла болгаш коммунисттик партия дээди өөредилгени хөгжүдериниң дугайында улуг сагыш салышымының кылып турар. 1944 чылдың сентябрь 9-түн мурунуда турган 5 дээди өөредилге черлеринге 10 муң сту-денттер өрөнчүп турган болза, ам Болга-рияда 13 дээди өөредилге черлеринде 28.078 студенттер өрөнчүп турарлар. Улустуң эрге-чагырганың чылдарында студенттериниң социал составы база өскө-рилген. Дээди өөредилге черлеринде ам студенттериниң хой кезин ажылдакчылар болгаш тараачыларын уруллары болуп турар. Студенттериниң хой кезин күрүн-е стипендиязы ам турар.

Дээди өөредилге черлеринде өөредилге-ниң системасы болгаш методу үндөйлө-биле өскөрилген. Өөредилге шаңнарын болгаш программаларын совет дээди школа-ны дуржулгалыг үндөйлө-биле ажыл-дап кыяган.

(СЭТА).

Бүгү-делегейниң херээженнер хунун байырлаарыңга Англияда белеткел

ЛОНДОН. Март 8-те Лондонга херээ-женнерниң Национал ассамблеязының ийги сессиясы болур. Херээженнерниң Национал ассамблеясы—Бүгү-делегей херээженнерниң хуну—1952 чылдың март 8-ини байырлааны-биле холбаштыр тур-густунгаш депшигелениг организация болур. Ол организация болза, боо-чепсести эдере бүдүрер чорукка улур, тайбың дөш, англ херээженнериниң байдалын өккөжидер дөш демедей чорудуп турар. Оң дар-газы болза, «Улустар арамыга тайбыңны быжыггаары дөш» деп делегейниң Стали-ныг шаңнамының лауреады Моника Фелтон болуп турар.

Херээженнерниң Национал ассамблея-зың бо чылгы сессиясы база тайбың кам-галымың лозунгузуңуң ада-биле эрттер.

Хей америк шериг базалары турар чер болур Чөөн Англияда херээженнерниң чер-тер ассамблеялары болза, Чөөн Англияны америк бомбардировщиктериниң сууру кыл-дыр ажыгаарына удураанышкынының резолюциязының ааанда хол жүктөрткөн чынып турарлар. Ажылчан күштерин бол-гаш тууду материалдарын шериг базала-рын тудуушкунуңче эвес, а үрөзөөшкө-гө таварышкан Чөөн Англияны чаа айым-дап камгалап ап болур пилотналар ту-дуушкунуңче чорудар ужурул деп резолю-цияда демедей турар. Ол резолюцияны, чыдыңганы хол жүктөрткөн-биле кады херээженнерниң Национал ассамблеязының сессиязыга дамчылар.

Сессияга даптыкыдан база гезеттер чылаан.

(СЭТА).

Кореяда болушкуннар

Кореяныг Улустуң армиязының Кол командьыларының дыңнады

ПХЕНЬЯН. Корея Улус-Демократтыг Республикасының Улустуң армиязының Кол командьыларының февраль 26-да медээле-ни болза:

Кореяныг Улустуң армиязының каты-жымшыкыны биле кыдат улустуң эки-турачылары америк-англи элекчилерге

болгаш лисанманчы шериглерге ууру камгаламчы тулушкуннарын чорутуан. Дайынның самолёттары алар адыгачы-лар февраль 26-да дайынның 2 само-лёттарын андара аткан.

(СЭТА).

Мурнуу Кореяда америк солдаттарның кара-туразында чорун

НЬЮ-ЙОРК. Юнайтед Пресс агентте-линиң корреспондентиниң Пусандаң дыңнады турары-биле алырга, февраль-ның 21-де бир америк солдат корей порт ажылчыны боолуп каан. Пусаның бир

муң порт ажылчыны удураанышкы-нының демедей кылдыр өлгөн теги ажыл-давайн олутуу эрттергенер.

(СЭТА).

Тайбың дөш, национал хамаарышпас чорук дөш

РИМ. «Европаның камгаламчы ний-тигелгезин» тургузарың дугайында керөөгө улур демедей болгаш национал хамаарышпас чорук дөш демедей не-делээ» февральның 24-те бүгү Италияга тайбың камгаламчы калбак чыгалаа-ры-биле өргөлөң деп тайбың талаакчыла-рын итали комитети тускай дыңнадыл-да медээле турар.

Генуяга шаңнады партизанарың киржилгези-биле хой кижилериниң митинг болган. Митинг дооступ турга ре-золюция хүлөп алдыган. Италия канцлр-да шериг пастызырыңдан дашкаар тургун дөш демедейлериң Италия областың тай-бың талаакчылары ол резолюцияга не-делеп турарлар.

«Европаның камгаламчы нийти-гелгезин» дугайында айтыры талам-биле конференциялар, митингилериң болгаш чуулаажып көрүшкүнериң Но-вар, Алессандрия болгаш Верчелли хоорай-ларга база чорутулаан.

«Европаның камгаламчы нийти-гелгезин» дугайында айтыры талам-биле конференциялар, митингилериң болгаш чуулаажып көрүшкүнериң Но-вар, Алессандрия болгаш Верчелли хоорай-ларга база чорутулаан.

«Европаның камгаламчы нийти-гелгезин» ажылчы чоннарың амчи-рал демедей таварыштырып болур ур-

жуктарың таймыкчыларының талазы-биле кампанияны Туриниң хыны үлетип-рүңүң ажылдакчыларың профвелеп ажыктаан.

Бремона, Лекко, Бергамо болгаш Мантуа хоорайларга база чуулаажып көрүшкү-нер болтулаан. Мантуга парламент депу-таты, шаңнады христиан демократ Га-раоле Терранова (Улустарың тайбың кам-галамчы Вена Конгрессинге киришкен дөш христиан демократтыг партияда үндүркен) чүгө чуулааан. Сена хоорайга массалыг митинг организастаыңган, оода Сена университетиниң ректору Брачча чүгө чуулааан. Барыны Германияны чеп-селген турарының айымын илереп тур-бар брошюраларын, хуудустарын бүгү Сена жокуга калба-биле непереткен турган.

«Европаның камгаламчы нийти-гелгезин» тургузарыңа улур уду-ра-нышкыны илереп турар хуудустарын Римниң тайбың талаакчылары кинотеатр-ларда болгаш ажылчылар чурттан турар кварталдарда непереткенер.

(СЭТА).

Бирмада чанкайшичи бөлүктөриң кара-туразында чоруктары

ШАНХАЙ. Рангундан дыңнадылар суугаар алырга, чанкайшичи бөлүктөр би-рма хоорайларже халдашыкыны уру-гачу-дуп, үптөшкөниң, күчүлөшкөниң болгаш өдүргүчү чоруктуң үлгелдерин кылып турарлар. Февральның 16-да го-минданчылар кымыгаарда турар Кы-Кок хоорайны эзелеп алганнар деп «Нейш» деп бирма солун дыңнаткан. Олар ол хоорайдан бирма горнозону үндүр сывыры-кан болгаш боттарыңын тутун өдүрүп үндүргөн. Ол микаш чанкайшичи бөлүктөр Тауыгының муруну-чөөн тала-зында 130 миң черде турар Монг-Пан хоорайны база эзелеп алган турганнар.

тер ол хоорайларың база катап атакала-нар, ыңчала-лаа бо уудада чединиң чок болганнар. Кадыг-дошкун тулушкун-нарың түнделген Кы-Кок хоорай бузу-дулар болу берген деп полковник Чат Миз Инг айткан.

Гоминданчылар амгы үениң америк боо-чепселери-биле чепселенген болуп турар, а Бирмада гоминданчыларын камандылажып генерал Ли Ми амгы үеде Таиланды турар болгаш оон Бирмада чанкайшичи бөлүктөргө боо-чепсек чорудуп берип турар деп полковник Чат Миз Инг демедейлөөн.

Бирма парлганыйг дыңнадылары-биле алырга, чанкайшичилерниң кара-ту-разында чоругуң Бирманың хей-нигитин улуу-биле дүрөп турар болгаш оларны Бирманы үндүр сывыры-биле шилт-пилдик кечкелерин ап чорударың чазактан негеп турар.

(СЭТА).

Итали ужал-чүүл компанияларының ужудуку составының ажыл соксадышыкыны

ПАРИЖ. Париж радионуң дамчытка-лы-биле алырга, итали ужал-чүүл компа-нияларының ужудуку составының ажылдакчылары ажыл телебирин улгатып барып негеп, хууса кымыгаарлашкын

чок ажыл соксадышыкың чарлааннар. Ол компанияларын иштиги-даа, делегей талазы-биле-даа шугумнары ажылдамай турар.

(СЭТА).

Харысгалгалыг редакторунг орадакчысы Д. О. БЕГЗИ.

Дайынчы өңүктөр деп уран-чечен кыдат кинону

область экраннарыңче үндүргөн. Уж кинону Кыдат Улус Республиканың Төп кино эргеле-линиң Сонгу-Чөөн киностудиясы 1952 чылда чогаадып үндүргөн. Главкинопрокат 1953 чылда үндүргөн.